

**Коефіцієнти кореляції між кількісними показниками пшениці
та урожайністю пшениці озимої**

Показники	Подільська	Богдана	Фаворитка
Вага стебла, г	0,03	-0,18	-0,18
Вага половини, г	-0,01	-0,11	0,04
Висота рослини, см	-0,47*	0,01	-0,01
Вага стрижня, г	0,03	-0,07	-0,04
Довжина колоса, см	-0,06	0,08	0,01
Вага колоса, г	0,36*	0,23	-0,09
Кількість зерен колосу, шт.	0,19	0,64*	0,56*
Маса 1000 зерен, г	0,78*	0,83*	0,54*

* – зв'язок суттєвий, на 5-% рівні значущості.

Висота рослин має суттєвий вплив на рівень урожайності сорту Подільська ($r = -0,47$), тобто із зменшенням висоти буде знижуватись урожайність, та навпаки. Для інших сортів цей показник не є суттєвим.

При збільшенні кількості зерен з колосу зростала продуктивність сортів Богдана і Фаворитка, а продуктивність сорту Подільська – при збільшенні ваги колосу.

Висновки: За роки дослідження найбільш урожайним виявився сорт Подільська, продуктивність якого обумовлена наступними показниками: висотою рослин (отримали обернений зв'язок, тобто із збільшенням одного показника буде зменшуватись інший) та крупністю зерна (прямий кореляційний зв'язок, $r > 0,7$). Нижчий урожайність була отримана з сорту Богдана, продуктивність якого залежала від кількості зерен колосу. Найнижчий показник урожайності мав сорт Фаворитка, продуктивність якого обумовлена кількістю зерен колосу.

Список використаних джерел

1. Доспехов Б.А. Методика полевого опыта / Б.А. Доспехов. – М.: Агропромиздат, 1985. – 343 с.
2. Єщенко В.О. Основи наукових досліджень в агрономії / П.Г. Копитко, В.П. Опришко та ін. – К.: Дія, 2005. – 288 с.
3. Мотрук Б.М. Рослинництво / Б.М. Мотрук. – К.: Урожай, 1999. – 464 с.
4. Зінченко О. І. Рослинництво / О. І. Зінченко, В. Н. Салатенко, М. А. Білоножко. – К.: Аграрна освіта, 2001. – 591 с.

ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ

**Горобець М.В.,
студент 4 курсу факультету агротехнологій та екології**

**Науковий керівник –
Баган А.В., кандидат сільськогосподарських наук, доцент**

Основними напрямками в селекції пшениці озимої є підвищення врожайності та якості продукції, стійкості до хвороб, шкідників та несприятливих умов зовнішнього середовища (посухостійкість, зимостійкість, стійкість до вилягання), створення сортів, придатних для вирощування за інтенсивними технологіями з повною механізацією всіх процесів. Продуктивність зумовлюється склад-

ним комплексом біологічних, морфологічних та інших властивостей і ознак, до яких слід віднести елементи структури врожаю, стійкість до хвороб і шкідників, посухи і низьких температур, вилягання тощо. Кожна з перелічених ознак сама по собі є складною і вимагає специфічних методів селекції [4, 5].

Для зернових культур складовими компонентами продуктивності є: продуктивна кущистість, довжина колоса, кількість колосків та зерен у колосі, маса 1000 насінин, маса зерна з одного колоса, маса зерна з однієї рослини.

П. П. Лук'яненко (1963 р.) виявив у пшениці озимої високий позитивний зв'язок між масою зерна з одного колоса і врожай з одиниці площі. Це явище було використане ним при створенні високоврожайних сортів. На рівні урожайності сорту значною мірою впливають гени, які контролюють розміри фотосинтетичного апарату рослин, активність його роботи, поглинальну властивість коренів, стійкість сортів і гібридів до факторів середовища [2].

У селекції на продуктивність слід виділити два важливих напрямки: селекцію на подальше підвищення рівня урожайності і селекцію на збереження стабільно високої продуктивності вже районованих сортів. Важливість першого напрямку в цілому зрозуміла: він є основою роботи всіх селекціонерів і селекційних програм [4].

Другий напрям передбачає продовження довговічності у виробництві особливо цінних високоврожайних сортів. Чим більше рівень урожайності наближається до межі 80 ц/га у ячменю, вівса, 100 ц/га пшениці озимої, кукурудзи, тим важче і з більшими затратами можна добитися її істотного підвищення. Робота будь-якого селекціонера пов'язана із збереженням стабільності урожаю і підвищенням якості продукції у високопродуктивних районованих сортів, які матимуть важливе значення у майбутньому [2-3].

Незважаючи на досить широке і повне вивчення закономірностей формування основних елементів продуктивності рослин пшениці озимої, все ж слід відмітити, що ці дані відносяться в основному до раніше рекомендованих сортів, що не мають в даний час поширення в сільськогосподарському виробництві. Зокрема, в науковій літературі недостатньо даних щодо формування структури колоса рослин пшениці озимої у посівах різних строків сівби по чорному пару.

Тому, значний науковий інтерес виявляло вивчення взаємодії строків сівби і азотного живлення на формування таких показників продуктивності, як щільність продуктивного стеблостою, озерненість колоса, маса зерна з колоса та маса 1000 зерен, що в сумі визначають урожайність пшениці озимої. Урожайність зернових культур перебуває у прямій залежності від кількості колосків у колосі. Чим більше колосків у колосі, тим вона вища [1, 4].

Оскільки кількість колосків у колосі може істотно відрізнитися, то універсальним буде ствердження, що закладання колосків починається у нижній частині середньої третини колоса і поширюється вгору і вниз по колосу. Верхні і нижні колоски закладаються пізніше і в інших умовах, ніж середні. Тому середні колоски найбільш розвинені і містять величезну кількість квіток і зерен [1, 5].

Маса зерна з колоса – також важливий елемент продуктивності, який залежить від довжини колоса, кількості зерен у ньому та їх крупності, а також від умов вирощування. Дана ознака необхідна для аналізу структури врожайності,

а високий рівень його розвитку був основою для відбору продуктивних форм у початкових ланках селекції і насінництва [4-5].

Для вирішення цих актуальних завдань необхідно вивчати вихідний матеріал за комплексом господарсько цінних ознак і проводити постійний відбір нових форм, що недостатньо досліджено у більшості сортів пшениці озимої різного географічного походження в умовах лівобережного Лісостепу.

Список використаних джерел:

1. Алімов Д.М. Технологія виробництва продукції рослинництва / Д.М. Алімов, Ю.В. Шелестов. - К.: Вища школа. – 1995. – 131 с.
 2. Беляков І.І. Озима пшениця в інтенсивному землеробстві / І.І. Беляков. - М.: Росагропромиздат. - 2003. – 256 с.
 3. Зінченко О.І. Рослинництво / О.І. Зінченко, В.Н. Салатенко, М.А. Білоножко. – К.: Аграрна освіта. - 2003. – 591с.
 4. Молоцький М.Я. Селекція та насінництво сільськогосподарських рослин / М.Я. Молоцький, С.П. Васильківський, В.А. Власенко, В.І. Князюк. - К.: Вища освіта. – 2006. – 398 с.
 5. Шевченко А.О. Особливості посівної озимої пшениці в осінній період / А.О. Шевченко. // Пропозиція. – 2003. - №8/9. – С. 12-14.
-

ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КУКУРУДЗИ

Гречка Г.І.,

студент ОКР «Магістр» факультету агротехнологій та екології

Науковий керівник –

Баган А.В., кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Завдяки високій урожайності, яка перевищує урожайність пшениці озимої приблизно в 1,5 рази, інтерес до вирощування кукурудзи зростає. На цей час виробництво зерна кукурудзи потребує кращої агротехнології, визначне місце в якій посідає організація живлення протягом усього періоду вегетації культури.

На вдосконалення технології вирощування кукурудзи, як одного із головних факторів підвищення її врожайності, вказують Даниленко Ю. П., Любименко Т. А. [2], Неделькович М., Туз П. [3], Бомба М. Я., Бомба М. І. [1] і вважають, що в ній мають органічно поєднувались: якісний обробіток, оптимальна кількість добрив, гербіциди, високопродуктивні для зони вирощування сорти та гібриди.

Для забезпечення максимального виробничого результату необхідна порівняльна оцінка гібридів кукурудзи, виявлення найбільш продуктивних для даної зони вирощування та рекомендації до їх впровадження у виробництво, на що вказують результати досліджень Переверзева Д.С. [5].

Гібриди кукурудзи при дотриманні технології вирощування в умовах нестійкого зволоження Лісостепу України можуть забезпечити урожайність зерна: ранньостиглі – 80 ц/га, середньостиглі – 80-90 ц/га, пізньостиглі – 90-100 ц/га та високу економічну ефективність, про що свідчать результати досліджень Нечаєва В. І., Александрова В. А. [4].

Тому актуальним залишається питання вивчення продуктивного потенціалу гібридів кукурудзи.

Дослідження проводили в умовах ВП АФ «Лан-2007» ТОВ ІПК «Полтава-зернопродукт», що входить до складу агропромислового холдингу «Астарта Київ» протягом 2014-2015 років за рівнем урожайності та основними елемента-